

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, v právnej veci žalobcu: **R. R.**, bytom P., B., zastúpený JUDr. D. R., advokátom, K., B., proti žalovanému: **M. Š.**, N., Š., zastúpenému Mgr. A. K., advokátom, N. 7, Š., **o zaplatenie 52 057,74 eur (1.568.291,50 Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Krajskom súde v Nitre pod sp. zn. 24Cb/123/1999, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 6Ob0/100/2007-363 zo 04. 10. 2007, právoplatného 07. 12. 2007, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, č. k. 6Ob0/100/2007-363 zo 04. 10. 2007, právoplatného 07. 12. 2007, **z r u š u j e .**

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Nitre, ako súd prvého stupňa, rozsudkom č. k. 24Cb/123/1999-332 z 12. 09. 2006, vyhovel žalobe a zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 1 568 291,50 Sk s 19 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 588.317,90 Sk od 21. 12. 1997 do zaplatenia, zo sumy 176.682,10 Sk od 21. 01. 1998 do zaplatenia, zo sumy 223 824,-- Sk od 21. 2. 1998 do zaplatenia, zo sumy 140 000,-- Sk od 21. 04. 1998 do zaplatenia, zo sumy 155 000,-- Sk od 21. 05. 1998 do zaplatenia, zo sumy 134 733,70 Sk od 21. 06. 1998 do zaplatenia a zo sumy 149 733,80 Sk od 21. 07. 1998 do zaplatenia, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania rozhodol prvostupňový súd podľa § 142 ods. 1 OSP tak, že k ich náhrade zaviazal neúspešného žalovaného v sume 232 436,-- Sk voči plne úspešnému žalobcovi.

Z odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu vyplýva, že súd mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že zodpovednosť za porušenie záväzku zabezpečeného zmluvnou pokutou má charakter objektívnej zodpovednosti, ktorej sa nemožno zbaviť ani ak by bolo preukázané, že porušenie tohto záväzku spôsobila okolnosť vylučujúca zodpovednosť podľa § 374 Obchodného zákonníka. Zmluvné strany sa však od tejto koncepcie zodpovednosti za porušenie zmluvnou pokutou zabezpečeného záväzku odchýlili. V zmluve si dohodli zodpovednosť subjektívnu, vyžadujúcu zavinenie zhotoviteľa. Zmluvným stranám tomu nič nebránilo, pretože ustanovenie § 300 Obchodného zákonníka nepatrí, v zmysle § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka, medzi kogentné ustanovenia Obchodného zákonníka, od ktorých sa nemožno odchýliť. V zmysle dohody o zmluvnej pokute, je žalovaný, ako objednávateľ, povinný preukázať zavinenie žalobcu, t. j. zhotoviteľa, za omeškanie so zhotovením diela. Žalovaný však neprodukoval jednoznačné dôkazy, ktoré by túto skutočnosť preukazovali. Nim predložené nepriame dôkazy spochybnilo vyjadrenie Ing. D. S., CSc., zo dňa 04. 08. 1997, ktoré za hlavnú príčinu deštrukcie objektov, majúcej za dôsledok omeškanie žalobcu s ukončením diela, považuje vytrvalé dažde veľkej intenzity, ktoré spôsobili zvýšenie hladiny spodnej vody, a tým pokles únosnosti podlažia. Z uvedených dôvodov súd nepovažoval žalovaným za preukázané, že mu vznikol nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty, a teda, že jej započítaním žalobcom uplatnená pohľadávka zanikla. Preto vyhovel žalobe v istine, aj v časti úrokov z omeškania, s poukazom na ustanovenie § 369 ods. 1 v spojení s § 502 Obchodného zákonníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, na odvolanie žalovaného, rozsudkom č. k. 6Obo/100/2007-363 zo 04. 10. 2007, právoplatným 07. 12. 2007, zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol, a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v sume 224 061,- Sk.

Predmetom odvolacieho konania bolo zaplatenie peňažnej pohľadávky z titulu dlhu, vzniknutého nezaplatením časti poskytnutého dodávateľského úveru na financovanie časti 1. stavby na základe Zmluvy o dielo z 09. 02. 1996 č. 0391/95. Žalovaný sa v konaní bránil tým, že uplatnená pohľadávka zanikla započítaním vzájomnej pohľadávky. Pohľadávka žalovaného predstavuje zmluvnú pokutu, ktorú si účastníci dohodli pre prípad omeškania zhotoviteľa s ukončením stavby v dodatku č. 8 citovanej zmluvy o dielo. Zmluvná pokuta zabezpečovala len prípad omeškania zhotoviteľa spôsobeného jeho vlastnou vinou. Odvolací súd argumentoval vykonaním dostatočného dokazovania súdom prvého stupňa ohľadne

zistenia, či omeškanie žalobcu (zhotoviteľa diela) s ukončením diela bolo spôsobené jeho vlastnou vinou alebo poškodením diela zvýšením spodných vôd v mesiaci júl 1997. Dôvod na zmenu rozhodnutia súdu prvého stupňa však vzhliadol odvolací súd v nesprávnom názore prvostupňového súdu, podľa ktorého žalovanému nevzniklo právo na zaplatenie zmluvnej pokuty, a z toho dôvodu nezanikla uplatnená pohľadávka vzájomným započítaním. Odvolací súd vytkol súdu prvého stupňa pochybenie, keď z dôkazov produkovaných účastníkmi konania si vybral len odborný posudok, ktorý si dal vypracovať žalobca. Nechal pritom bez povšimnutia záznamy v stavebnom denníku stavby, stanovisko Slovenského vodohospodárskeho podniku o vodnom stave na Váhu v mesiaci júl 1997 a zápisy z preberacieho konania predmetnej stavby „Č. Š.“. Odvolací súd mal za to, že zo zápisov v stavebnom denníku uvedenej stavby nevyplýva nič, čo by nasvedčovalo žalobcom tvrdenému poškodeniu stavby v mesiaci júl 1997 v dôsledku vysokej hladiny spodných vôd, resp. poškodeniu diela v dôsledku „storočnej vody“. Vyhodnotil, že zo stavebného denníka vyplýva opak, a to, že práce na stavbe prebiehali bez akéhokoľvek narušenia. Poznamenal pritom, že zhotoviteľ v tom čase ani žiadnym iným listinným dôkazom nepreukázal, že upozorňoval žalovaného na poškodenie diela v dôsledku storočnej vody, a že z toho dôvodu príde k ukončeniu prác s omeškáním. Z uvedeného vyvodil záver o žalobcovom dostaní sa do omeškania s dokončením diela jeho vlastnou vinou. Preto argumentoval, že žalovanému vzniklo právo na zaplatenie zmluvnej pokuty v zmysle dohody obsiahnutej v dodatku č. 8 zmluvy o dielo. Pritom podotkol, že žalobca nenamietal výšku zmluvnej pokuty. Odvolací súd sa stotožnil so záverom prvostupňového súdu, že medzi účastníkmi došlo v čl. 8 bode 18 dodatku č. 8 zmluvy o dielo k platnému dojednaniu zmluvnej pokuty v súlade s ustanovením § 544 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovaný vyúčtoval zmluvnú pokutu žalobcovi dňa 11. 11. 1997 v sume 460 000,-- Sk, dňa 02. 12. 1997 v sume 150.000,-- Sk, spolu v sume 610.000,-- Sk, pričom túto pohľadávku započítal podľa ustanovenia § 580 Občianskeho zákonníka podaním zo dňa 18. 12. 1997 (č. 1. 66). Ďalšiu zmluvnú pokutu vyúčtoval žalovaný žalobcovi dňa 5. 1. 1998 v sume 155 000,-- Sk, dňa 09. 02. 1998 v sume 155 000,-- Sk, dňa 4. 3. 1998 v sume 140.000,-- Sk a dňa 8. 6. 1998 v sume 155.000,-- Sk, ktoré taktiež zanikli vzájomným započítaním zo dňa 26. 1. 1998, 5. 3. 1998 a 17. 6. 1998. Žalovaný v konaní preukázal, že splátky z úveru za mesiace november a december 1997, a január, apríl až jún 1998, započítal svoje pohľadávky, čím tento dlh zanikol.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote dovolanie navrhujúc jeho zrušenie a vrátenie veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Prípustnosť dovolania odôvodnil odkazom na ustanovenia § 236 ods. 1 a § 238 ods. 1 OSP a dovolacie dôvody vzhladol v ustanoveniach § 241 ods. 2 písm. b) a písm. c) OSP. V dovolaní uviedol, že prvostupňový súd dospel po dôslednom dokazovaní k správnym skutkovým zisteniam, na základe ktorých žalobe vyhovel. Vecnú správnosť jeho rozhodnutia videl v neuznaní nároku žalovaného na zaplatenie zmluvnej pokuty a jej započítanie s pohľadávkou žalobcu. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil za nesprávne dôvodiac tým, že odvolací súd svoj zmeňujúci rozsudok odôvodnil len tým, že zo zápisov v stavenom denníku predmetnej stavby nevyplýva nič, čo by nasvedčovalo poškodeniu stavby v júli 1997 v dôsledku vysokej hladiny spodných vôd, resp. poškodenia diela v dôsledku „storočnej vody“. Prezentoval nesúhlas s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého zo stavebného denníka vyplýva opak, a to, že práce na stavbe prebiehali bez akéhokoľvek narušenia, a že zhotoviteľ v tom čase neprodukoval žiaden listinný dôkaz preukazujúci, že upozorňoval žalovaného na poškodenie diela v dôsledku storočnej vody, kvôli čomu príde k omeškaniu s ukončením prác. Oponoval, že žalobca upozorňoval žalovaného na poškodenie diela v dôsledku živeľnej udalosti, a žalovaný bol o jeho poškodení v celom rozsahu informovaný, keďže spolu s ním sa hľadali vhodné riešenia. Svoju pozornosť uprel dovolateľ aj na nesprávne uvedenie času živeľnej pohromy odvolacím súdom v jeho rozhodnutí, kde tento chybné označil za čas živeľnej pohromy mesiac júl 1997, hoci k jej výskytu prišlo v mesiaci jún 1997. Jeho zámerom bolo upozorniť týmto na mylné zameranie sa odvolacieho súdu na skúmanie iného časového obdobia. Na základe uvedeného bol, podľa dovolateľa, odvolacím súdom vyvodený mylný záver, že žalobca sa dostal do omeškania s dokončením diela vlastnou vinou, a že tým vzniklo žalovanému právo na zaplatenie zmluvnej pokuty. Označil dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za rozhodnutie vychádzajúce z nesprávne zisteného skutkového stavu veci, pričom odvolací súd vychádzal zo skutkového zistenia nemajúceho v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní, nakoľko v konaní pred súdom prvého stupňa bolo jasne preukázané, že k omeškaniu zhotoviteľa s ukončením diela došlo z objektívnych príčin, a nie jeho vlastnou vinou. Na zdôraznenie týchto tvrdení uviedol, že dané skutočnosti vyplývajú jednak z odborného posudku vypracovaného Ing. D. S., CSc. dňa 04. 08. 1997, ktorého správne závery boli podkladom pre rozhodnutie prvostupňového súdu, avšak odvolací súd ich nechal absolútne bez povšimnutia. Dal do pozornosti odvolacieho súdu i ďalšie dôkazy svedčiace o tom, že k omeškaniu zhotoviteľa s ukončením diela došlo z objektívnych príčin, a to zápisy z jednotlivých kontrolných dní č. 14, 15, 16, 17, zápis v stavebnom denníku – list č. 001031 zo dňa 25. 06. 1997, denný úhrn atmosferických zrážok zo Slovenského hydrometeorologického ústavu v stanici 820 – Ž. (v

obci susediacej s mestom Š.) zo dňa 17. 06. 1997 a dňa 19. 06. 1997, a napokon citovaný odborný posudok súdneho znalca Ing. D. S., CSc., ktorý dal žalobca vypracovať v dobe, keď bolo dielo ešte otvorené, t. j. nezasypané. Dovolateľ uviedol, že v dobe po živeľnej pohrome, nespochybňoval túto živeľnú pohromu ani žalovaný. Naopak, sám žalovaný živeľnú pohromu potvrdil na pojednávaní dňa 16. 11. 2001, ale s tým, že ju neuznal ako omeškanie vis maior. Dovolateľ ďalej ozrejmil, že by bolo mylné domnievať sa, že ak bolo dielo začiatkom júna 1997 (pred živeľnou pohromou) pred dokončením, že by dokončenie diela v rozsahu cca 10 %, bez živeľnej pohromy, malo trvať cca 300 dní, ako si uplatnil žalovaný na započítanie. Uvedenými skutočnosťami mal dovolateľ za dostatočne preukázané, že ním označené dôkazy úplne vyvracajú nesprávne tvrdenia odvolacieho súdu obsiahnuté v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku (strana štyri odsek tretí). Z týchto dôkazov je naopak zrejmé, že aj v stavebnom denníku (záznam zo dňa 25. 06. 1997) sa spomína pokles celej trasy kanalizácie, t. j. poškodenie stavby v júni 1997. Následne prebiehali práce na odstránení poškodenia stavby v dôsledku živeľnej pohromy. Taktiež spomínané záznamy z kontrolných dní (vyhotovené zástupcom žalovaného) konštatujú poškodenie stavby a nutné prerušenie prác.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, vzhľadom na dôvodnosť dovolania žalobcu proti rozsudku odvolacieho súdu a svojím uznesením č. k. 1ObdoV/11/2008-429 z 31. 03. 2010 ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie s poukazom na ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b) a c) OSP a § 243b ods. 2 veta prvá OSP. Toto uznesenie dovolacieho súdu nadobudlo právoplatnosť 05. 05. 2010.

V odôvodnení uznesenia dovolací súd konštatoval prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 1 OSP, podľa ktorého dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Nezistil pritom, že by dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu vykazoval niektorú z väd uvedených § 237 OSP. Vzhliadal však existenciu oboch dovolacích dôvodov podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a písm. c/ OSP, t. j. že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ OSP), a že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ OSP).

Na margo opodstatnenosti dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. b/ OSP uviedol, že odvolací súd vychádzajúc z nesprávne zisteného skutkového stavu vydal rozhodnutie spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci, keď zmenil odvolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre, ako súdu prvostupňového, tak, že žalobu

zamietol dôvodiac zánikom dlhu na základe započítania pohľadávky žalovaného z titulu zmluvnej pokuty, keď dospel k nesprávnemu záveru o omeškaní žalobcu z jeho viny. Súhlasne s názorom dovolateľa mal i dovolací súd za to, že žalovaný nemal právo započítať podľa § 580 Občianskeho zákonníka svoju pohľadávku proti pohľadávke žalobcu, pretože žalovanému nevznikla pohľadávka z titulu zmluvnej pokuty, keďže žalobca nebol v omeškaní vlastnou vinou. Odvolací súd na strane 4 dovolaním napadnutého rozsudku (č. l. 364) opieral svoje tvrdenia o tom, že žalobca sa dostal do omeškania s dokončením diela vlastnou vinou, o stanovisko Slovenského vodohospodárskeho podniku o vodnom stave na Váhu v mesiaci júli 1997, avšak obdobie júla 1997 je už obdobím po „storočnej vode“ (tá bola v mesiaci jún 1997), z čoho je zrejmé, že odvolací súd skúmal dôkazy z iného, než pre posúdenie veci relevantného, časového obdobia. V prvostupňovom konaní bolo produkované dostatočné množstvo dôkazov preukazujúcich, že k omeškaniu zhotoviteľa (žalobcu) došlo z objektívnych príčin (v dôsledku živelnej udalosti ako vis maior), nie jeho vlastnou vinou. Bez povšimnutia dovolacieho súdu nezostala ani tá skutočnosť, že odvolací súd nerešpektoval skutkové zistenie vyplývajúce z odborného posudku vypracovaného súdnym znalcom Ing. D. S. CSc., ako relevantný dôkaz, o ktorý opieral svoje rozhodnutie prvostupňový súd. Váha tohto dôkazu pritom spočíva zvlášť v tom, že uvedený odborný posudok bol vypracovaný v období, keď bolo dielo ešte otvorené (nezasypané). Keďže súd prvého stupňa odborný posudok ako dôkaz akceptoval, ale odvolací súd nie, vychádzal odvolací súd pri svojom rozhodovaní z iného skutkového základu ako súd prvého stupňa bez toho, aby postupoval v zmysle § 213 ods. 3 OSP a dokazovanie zopakoval, prípadne doplnil, alebo aby si vykonaním ďalších dôkazov zadovážil dostatočný podklad pre svoje vlastné skutkové zistenia. Dovolací súd preto konštatoval, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Uznal, že z odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa (č. l. 332, str. 6 a 7) vyplýva, že prvostupňový súd vychádzal pri hodnotení dôkazov prevažne len zo záverov citovaného odborného posudku, a nevyhodnotil aj dôkazy nachádzajúce sa na č. l. 119 – Zápis č. 14 z kontrolného dňa stavby „Č. Š. 1. stavba.“ konaného dňa 04. 06. 1997 a na č. l. 121 - Zápis č. 16 z kontrolného dňa stavby „Č. Š. 1. stavba“ konaného dňa 13. 08. 1997, o ktorých sa zmieňuje dovolateľ. V tejto súvislosti však dovolací súd zdôraznil, že nič nebránilo odvolaciemu súdu vyhodnotiť aj uvedené dôkazy a poukázať na nedostatočné zaoberanie sa ich obsahom súdom prvého stupňa. Zo zápisu č. 14 z kontrolného dňa stavby uskutočneného dňa 04. 06. 1997 (pred živelnou udalosťou – tzv. storočnou vodou), nachádzajúceho sa v spise na č. l. 119, vyplýva, že na diele boli rozhodujúce práce zrealizované na 90 % a podľa bodu 2.1 prebiehali stavebné

práce podľa harmonogramu s predpokladaným ukončením montáže čerpadiel dňa 20. 07. 1997 tak, aby dňa 31. 07. 1997 mohlo prísť k odovzdaniu diela vrátane skúšobnej prevádzky. Zápis č. 14 je vyhotovený zástupcom žalovaného p. P. B., a obsah tohto zápisu navyiac odsúhlasila svojím podpisom v prezenčnej listine aj zástupkyňa žalovaného p. M.. Z bodov 1.1 a 2.1 zápisu č. 16 z kontrolného dňa stavby konaného dňa 13. 08. 1997 (po živelnej udalosti – tzv. storočnej vode), nachádzajúceho sa v spise na č. l. 121, je zrejmé prerušenie prác ako dôsledok poklesu potrubia, zaviazanie sa zhotoviteľa predložiť návrh riešenia opravy, zmienka o tom, že v priebehu 34. týždňa prerokuje zhotoviteľ s objednávateľom ďalší postup realizácie, a že cenový nárast na úpravu bude cca 800 000,- Sk. Aj tento zápis je vyhotovený zástupcom žalovaného p. P. B. a taktiež odsúhlasený i zástupkyňou žalovaného p. M.. Uvedené dva zápisy predložil ako prílohu dovolania aj dovolateľ na podporu svojich tvrdení, avšak, ako dovolací súd uviedol, ďalšie jeho podporné dôkazy, a to konkrétne zápis z kontrolného dňa č. 15, zápis z kontrolného dňa č. 17, zápis v stavebnom denníku – list č. 001031 zo dňa 25. 06. 1997 a denný úhrn atmosferických zrážok zo Slovenského hydrometeorologického ústavu v stanici 820 – Ž. (obec susediaca s mestom Š.) zo dňa 17. 06. 1997 a dňa 19. 06. 1997, netvoria dôkazný materiál ako súčasť spisového materiálu do podania dovolania. Dovolací súd teda dospel k záveru, že odvolací súd nevykonal v predmetnej veci žiadne nové dôkazy, rozhodol na základe identických dôkazov a preukázaných skutočností ako súd prvého stupňa, ktorými však dospel k opačným záverom. Súhlasne s názorom žalobcu prezentovanom v jeho dovolaní, i dovolací súd preto konštatoval nedostatočné vysporiadanie sa odvolacieho súdu s predloženými dôkazmi, čoho následkom bolo nesprávne právne posúdenie veci.

K opodstatnenosti dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c/ OSP dovolací súd uviedol, že v danom prípade došlo zo strany odvolacieho súdu, vzhľadom na ním nedostatočne zistený skutkový stav, k nesprávnej aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka na tento prípad, konkrétne ustanovenia § 544 Občianskeho zákonníka pojednávajúceho o zmluvnej pokute a ustanovenia § 580 Občianskeho zákonníka upravujúceho vzájomné započítanie pohľadávok. Nebolo preukázané právo žalovaného na započítanie pohľadávky proti pohľadávke žalobcu podľa § 580 Občianskeho zákonníka. Žalovaný nepreukázal, že mu vznikol nárok na zmluvnú pokutu, a teda, že jej započítaním by zanikla pohľadávka žalobcu, nakoľko nepreukázal zavinenie žalobcu ako zhotoviteľa na jeho omeškaní so zhotovením diela.

Odkazujúc na záväznosť právneho názoru dovolacieho súdu (§ 243d ods. 1 veta druhá OSP), nariadil dovolací súd odvolaciemu súdu vysporiadať sa v ďalšom konaní s vytknutými vadami, opätovne vo veci rozhodnúť a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 OSP, a v novom rozhodnutí znova rozhodnúť aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia OSP).

Toto uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu dovolacieho, č. k. 1ObdoV/11/2008-429 z 31. 03. 2010 napadol sťažnosťou na Ústavnom súde Slovenskej republiky žalovaný (M. Š.). V sťažnosti tvrdil, že mu nebolo doručené dovolanie žalobcu na vyjadrenie, pričom v odôvodnení sťažnosťou napadnutého uznesenia dovolacieho súdu sa napriek tomu uvádza, že: „Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.“. Bol toho názoru, že v dôsledku rozhodnutia dovolacieho súdu bez toho, aby mal možnosť sa k dovolaniu vyjadriť, došlo k porušeniu princípu rovnosti strán v súdnom konaní, a teda aj základného práva podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol o sťažnosti nálezom IV. ÚS 259/2011-42 z 24. 08. 2011, doručeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 10. 10. 2011 (v spise na č. I. 448 – 453), v ktorom konštatoval porušenie základného práva M. Š. (žalovaného) na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1ObdoV/11/2008 a jeho uznesením z 31. 03. 2010. Z toho dôvodu uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1ObdoV/11/2008 z 31. 03. 2010 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne priznal M. Š. úhradu trov konania v sume 612,05 eur, ktorú mu je povinný Najvyšší súd Slovenskej republiky uhradiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. L. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Z odôvodnenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že porušenie sťažovateľových ústavných práv mal za preukázané z vyžiadaného súdneho spisu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 24Cb/123/1999. Z neho zistil, že dovolanie žalobcu nebolo sťažovateľovi vôbec doručené na vyjadrenie (v napadnutom uznesení sa uvádza, že sťažovateľ sa k dovolaniu nevyjadril bez toho, aby sa predtým skúmalo, či mu bolo vôbec na vyjadrenie zaslané), a teda tvrdenie sťažovateľa namietajúceho túto skutočnosť zodpovedá zisteniam ústavného súdu z obsahu spisu.

Ústavný súd Slovenskej republiky ozrejmil, že napriek tomu, že Občiansky súdny poriadok výslovne neustanovil povinnosť súdu doručovať rovnopis dovolania účastníka konania protistrane, daná požiadavka môže v konkrétnom prípade vyplývať z nutnosti ochrany procesných práv účastníka konania vyplývajúcich z princípov spravodlivého procesu, a to v tom prípade, ak by v dôsledku toho, že súd dovolanie druhému účastníkovi konania nezaslal, mu bola odňatá možnosť zoznámiť sa s obsahom dovolania, a v spojitosti s tým plnohodnotne realizovať svoje procesné práva. Povinnosť všeobecných súdov je interpretovať procesné ustanovenia a princípy spravodlivého procesu predovšetkým z pohľadu účelu a zmyslu ochrany ústavou (resp. kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou) garantovaných základných práv a slobôd. V sťažovateľom namietanom porušení základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je implikovaná i zásada rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy. Túto zásadu je potrebné v danej súvislosti interpretovať tak, že účastník konania musí mať možnosť zoznámiť sa s procesne relevantnými návrhmi protistrany, ako aj možnosť sa k nim následne vyjadriť. Ďalej ústavný súd prihliadol aj na skutočnosť, že v danom prípade dovolanie nielenže smerovalo proti právoplatnému rozsudku vo veci samej, ale navyše na jeho základe dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v neprospech sťažovateľa bez toho, aby bolo vo veci nariadené pojednávanie, a sťažovateľovi tak nebolo umožnené zaujať stanovisko k dovolacím námietkam žalobcu a podieľať sa na bránení svojich práv. Na základe toho ústavný súd uzavrel, že takýto postup vo svojich dôsledkoch znamená porušenie základného práva sťažovateľa vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, ako aj porušenie zásady rovnosti účastníkov konania, resp. kontradiktórnosti konania.

Keďže ústavný súd rozhodol, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1ObdoV/11/2008 a jeho uznesením z 31. 03. 2010 došlo k porušeniu základných práva sťažovateľa podľa čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd toto uznesenie zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze. Ústavný súd stanovil najvyššiemu súdu v ďalšom priebehu dovolacieho konania rozhodnúť o dovolaní žalobcu proti odvolaciemu rozsudku najvyššieho súdu č. k. 6Ob0/100/2007-363 zo 04. 10. 2007 potom, ako bude sťažovateľovi (žalovanému) zaslané predmetné dovolanie na vyjadrenie s tým, aby mal rovnakú možnosť na uplatnenie svojich práv ako žalobca.

Po doručení predmetného nálezu ústavného súdu Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pristúpil najvyšší súd k vyžiadaniu súdneho spisu sp. zn. 24Cb/123/1999 z Krajského súdu v Nitre (č. l. 447), ktorý ho predložil dovolaciemu súdu na ďalšie konanie dňa 25. 10. 2011. Dovolacie konanie sa odvtedy vedie pod sp. zn. 1ObdoV/44/2011.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, rozhodujúc ako súd dovolací v intenciách nálezu ústavného súdu, v ďalšom konaní zaslal dovolanie žalobcu z 28. 12. 2007 proti právoplatnému potvrdzujúcemu rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, č. k. 6Obo/100/2007-363 zo 4. 10. 2007, spolu s jeho prílohami, žalovanému (M. Š.) na vyjadrenie v lehote 10 dní odo dňa doručenia. Výzvu na vyjadrenie žalovaný prevzal dňa 24. 05. 2013.

Žalovaný sa k dovolaniu vyjadril podaním z 03. 09. 2013. Nevzhládajúc danosť oboch uplatnených dovolacích dôvodov, navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť ako nedôvodné podľa § 243b ods. 1 OSP. Súčasne si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania vo výške 533,94 eur pozostávajúcu z odmeny za jeden úkon právnej služby (vyjadrenie k dovolaniu) v sume 526,13 eur a režijného paušálu v sume 7,81 eur.

V rámci dovolacieho konania dovolací súd zistil, že pred vydaním nálezu ústavného súdu IV. ÚS 259/2011-42 z 24. 08. 2011, rozhodol najvyšší súd, ako súdu odvolací, na podklade uznesenia najvyššieho súdu, ako súdu dovolacieho, č. k. 1ObdoV/11/2008-429 z 31. 03. 2010, právoplatného 5. 5. 2010, ktorý bol zrušený predmetným nálezom, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 24Cb/123/1999-332 z 12. 09. 2006, a to rozsudkom č. k. 5Obo/50/2010 z 22. 07. 2010, právoplatným 13. 08. 2010 a vykonateľným 17. 08. 2010, tak, že napadnutý rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 24Cb/123/1999-332 z 12. 09. 2006 potvrdil ako vecne správny podľa § 219 OSP. Druhým výrokom uložil žalovanému zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov dovolacieho konania v sume 6 246,56 eur. Tretím výrokom nepriznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania.

Takto rozhodol riadiac sa záväzným právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho uznesení č. l. 429, v ktorom dovolací súd uviedol, že žalovaný nemal právo započítať podľa § 580 Občianskeho zákonníka svoju pohľadávku proti pohľadávke žalobcu, pretože žalovanému nevznikla pohľadávka z titulu zmluvnej pokuty, keďže žalobca nebol v omeškani vlastnou vinou. Poukázal tiež na názor dovolacieho súdu, podľa ktorého v prvostupňovom

konaní bolo produkované dostatočné množstvo dôkazov preukazujúcich, že k omeškaniu zhotoviteľa (žalobcu) došlo z objektívnych príčin (v dôsledku živeľnej udalosti ako vis maior), nie jeho vlastnou vinou. Skutočnosť, že uplatnená pohľadávka nebola žalovaným spochybňovaná čo do dôvodu a výšky, bránil sa len zánikom pohľadávky formou vzájomného zápočtu, na čo podľa názoru dovolacieho súdu žalovaný nemal právo, odvolací súd vyhodnotil, že žalovanému povinnosť zaplatiť uplatnenú pohľadávku spolu s úrokmi z omeškania naďalej trvá. Preto napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil.

O náhrade trov dovolacieho a odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a § 243d ods. 1 OSP tak, že náhradu trov dovolacieho konania spočívajúcu v zaplatenom súdnom poplatku za dovolanie v sume 188 184,- Sk (6.246,56 eur) priznal úspešnému žalobcovi. Náhradu trov odvolacieho konania mu nepriznal s odôvodnením, že žalobca si v odvolacom konaní žiadne trovy nevyčísľil.

Keďže základom spravodlivého rozhodovania je zistenie skutočného stavu veci, dovolací súd zistil a starostlivo uvážil predchádzajúci stav prejednávanej veci v jeho celku, aby získal naozaj spoľahlivý a skutočnosti zodpovedajúci základ rozhodnutia.

Výsledkom tohto zistenia je záver o nemožnosti danú vec znova prejednať v tomto dovolacom konaní, nakoľko do vydania nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 259/2011-42 z 24. 8. 2011, bolo už vo veci meritórne a právoplatne rozhodnuté, a to rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, č. k. 5Obo/50/2010 z 22. 07. 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť 13. 08. 2010 a vykonateľnosť 17. 08. 2010.

Z uvedeného dôvodu Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 OSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 OSP), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 OSP), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 OSP), rozhodujúc bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 OSP), spravujúc sa pritom zákonným ustanovením § 154 ods. 1 OSP vyjadrujúcim zásadu, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia v nadväznosti na ustanovenie § 167 ods. 2 OSP (primeranosť použitia ustanovení o rozsudku na uznesenie) a v spojení s ustanovením § 243c pred bodkočiarkou OSP, podľa ktorého pre konanie na dovolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa,

pokiaľ nie je ustanovené niečo iné, zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, č. k. 6Obo/100/2007-363 zo 04. 10. 2007, právoplatného 07. 12. 2007.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 24. októbra 2013

JUDr. Juraj Seman, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Helena Farkašová